

Medio april, enkele dagen voor het NVVB-congres, ontvingen we een bijdrage van Wim Hoekema uit Wymbritseradiel. Hij is ook bestuurslid van de NVVB-afdeling Friesland. Hij schrijft uitdrukkelijk op persoonlijke titel. De redactie denkt evenwel dat de inhoud van zijn verhaal veel NVVB-ers zal aanspreken, ook al beseft iedereen binnen Burgerzaken Nederland dat het weer ter discussie stellen van het gebruik van stemmachines (of beter: stemcomputers!) nu toch echt een 'gepasseerd station', 'mosterd na de maaltijd', is. Sterker: op het moment dat dit blad wordt 'opgemaakt', schrijft staatssecretaris Ank Bijleveld in een brief aan de Tweede Kamer (d.d 16 mei 2008) dat 'het kabinet besloten heeft om niet tot invoering van de stemprinter over te gaan' en dat 'in beginsel structureel met papieren stembiljetten gestemd zal worden' (dus niet alleen de eerstkomende verkiezingen!).

Desalniettemin, de bijdrage van Wim Hoekema is een van de weinige die de redactie de afgelopen twee jaar bereikt heeft vanuit de beroepsgroep. Alleen al daarom verdient dit stuk plaatsing. En verder weten we allemaal dat, nu de politieke beslissingen genomen zijn en de feiten helder, dat medewerkers Burgerzaken de eersten zullen zijn om weer loyaal en deskundig ons verkiezingsproces te ondersteunen en te faciliteren. (az)

Zie ook kadertje met info uit nieuwsbrief NVVB d.d 23 april 2008, en, heel recent dus, het kadertje met nieuws over de reactie van het kabinet op 'het advies van professor Bart Jacobs' over de stemprinter en stemmenteller naar aanleiding van twee rapporten (één naar het voorkomen van zogeheten 'compromitterende straling' en één naar de beschikbaarheid en de kosten van hard- en software zoals door de Commissie Korthals Altes voorgesteld.)

Verkiezingen, van chip tot samen door de dip

(door Wim Hoekema)

Vijftien jaar geleden alweer werd in onze regio, de Zuidwesthoek van Fryslân, massaal overgestapt van 'papierene verkiezingen' naar de stemmachines en de uitslagberekeningssoftware van een bekende leverancier uit Groenlo. Een hele investering destijds, maar ook de politiek was snel overtuigd van de voordelen van dit systeem en dus stelde de raad het krediet beschikbaar. Er kwam een herschikking van de stembedistricten, houten stemhokjes eindigden bij het houtafval en de stembussen werden aan dorpsverenigingen beschikbaar gesteld. Daar deden ze voortaan dienst bij verlotingen en Sinterklaasacties. De enkele bus die we hielden, eindigde in een stoffig hoekje van de kelder en werd alleen bij OR-verkiezingen weer voor het licht gehaald.

Oubollige bordjes als "potlood niet bevochtigen" maakten plaats voor een heus integraal stelsysteem. Leve de vooruitgang!

Vijftien jaar lang organiseerden we op een gebruiks- en publieksvriendelijke wijze en naar onze mening ook steeds betrouwbare wijze verkiezingen. Alle benodigde formulieren waren met een muisklik af te drukken, er was geen discussie over het al dan niet geldig zijn van een stem, we lagen niet meer een avond lang op de knietjes stembiljetten te sorteren; kortom, wij waren tevreden en onze kiezers ook.

Hoe het verder ging is geen nieuws. Er kwam een actiegroep, bewindslieden werden bang en verboden verdere inzet van de huidige apparatuur. In de tijden van een elektronische overheid, DigiD en wat al niet meer aan technisch vernuft, werd een ingrijpende maatregel tevoorschijn getoverd.

Het toverstokje bleek rood te zijn, voorzien van een geslepen punt. Toverstokje niet bevochtigen...

Slagen en verzagen!

Je vraagt je af hoe het mogelijk is dat men de tijd zo terug gaat draaien en de medewerkers Burgerzaken opzadelt met een werkmethode die onderhand velen niet eens uit het verleden kennen.

Dat wordt terug naar de schoolbanken voor een cursus verkiezingen. Slagen we daarvoor, dan kunnen we die schoolbankjes verzagen tot stemhokjes.

Eind januari dit jaar is de inrichting van het verkiezingsproces aan de orde geweest in het Algemeen Overleg van de Tweede Kamer. De teneur daar was dat alle fracties een voorkeur uitspraken voor het rode potlood, tenzij nieuwe technieken volledig veilig en transparant zijn. Maar nieuwe technieken worden nog onderzocht. De leverancier van ons vorige stelsysteem had in november vorig jaar al een demopostelling met stemmenprinter en -teller, maar ambtelijke molens draaien nu eenmaal niet zo snel, zeker niet als je naar de hoogte van de investeringen kijkt en je af moet vragen wie dat zal betalen. Als eenvoudig ambtenaar zou je dan denken dat je geen oude sokken moet weggooiden voordat je nieuwe hebt. Een tussenoplossing met stembiljetten was dan misschien niet nodig geweest en we hadden toestemming om met de verkiezing voor het Europees parlement nog een keer op (desnoods extra beveiligde) stemmachines te draaien, waarna er voor de daaropvolgende verkiezingen iets nieuws was uitgevonden.

Of er nieuwe sokken komen, lees een systeem met stemmenprinter en stemmenteller, is nog steeds afwachten. Professor Jacobs is dit nog aan het onderzoeken en ondertussen houdt de staatssecretaris de moed er in met de mededeling dat gemeenten zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid en binnen korte tijd verkiezingen kunnen organiseren mocht dat nodig zijn.

In de praktijk wachten de meeste gemeenten rustig af met het bestellen van stemhokjes etc. tot er meer duidelijkheid is. En een compensatieregeling over de extra kosten die de gemeenten moeten maken, zal ongetwijfeld nog veel gesteggel tussen VNG/NVVB en het Rijk opleveren.

Gemakkelijk meegegaan!

Ik blijf het op zijn zachtst gezegd merkwaardig vinden dat wij en onze belangenbehartigers zo gemakkelijk mee zijn gegaan in de terugval op het rode potlood. We hebben het maar over ons heen laten komen. Misschien zijn onze belangenbehartigers er wel zo gemakkelijk in meegegaan om hun inspraak rond de mGBA te kunnen behouden? We zullen het nooit zeker weten, maar curieus is het wel.

Elke collega die je spreekt, klaagt over de achteruitgang in het verkiezingsproces, toch blijft dit meestal onder de pet. Het zou een stunt zijn geweest als alle verkiezingsambtenaren de kont tegen de krib zouden gooien en de staatssecretaris zouden melden dat zij de postkantoren maar moest vragen om de verkiezingen voortaan te organiseren. Zou handig zijn, je kan daar tegelijk een paspoort aanvragen...

Maar goed, genoeg sarcasme en geklaag.

We moeten met zijn allen toch maar weer verder. Omdat er toch iets zal moeten gebeuren, hebben de verkiezingsmedewerkers in onze regio in april een bijeenkomst gehouden waar is gebrainstormd over de aanpak van 'verkiezingen oude stijl'.

Weinig collegae hebben in functie het stembiljettijdperk nog meegemaakt, dus vergt het enige aandacht en studie. Met behulp van de draaiboeken die de gemeente Eindhoven zeer welwillend ter beschikking stelde, kon zo inzichtelijk worden gemaakt wat er bij 'papieren' verkiezingen komt kijken en kon een opzet worden gemaakt voor eigen draaiboeken, instructies stembureauleden, enzovoort. Een toelichting op de benodigde materialen en hun kostprijs door een leverancier rondde deze sessie af. Het was voor alle deelnemende gemeenten een nuttige manier om de kennis, kosten en documentatie te verhelderen. Het is dan ook beslist aan te bevelen op deze wijze intergemeentelijk de koppen eens bij elkaar te steken.

'Wij vertrouwen modernisering GBA niet'

En zijn we er nu? Ach, wij weten nu in grote lijnen hoe het ook alweer moet.

En de toekomst? We blijven hopen op een goede compensatieregeling.

En wat zou ons de komende jaren nog meer te wachten staan? Het wachten is nu op een actiegroep "Wij vertrouwen modernisering GBA niet". Mocht die er komen, en Den Haag besluit uit voorzorg maar weer alle mogelijke risico's uit te sluiten, dan weet u wat dat kan betekenen: terug naar de persoonskaart.

Ook lekker 'potlood gerelateerd', want u kent vast het blauw te kleuren vakje aan de bovenzijde van de PK nog wel.

Mocht het zo ver komen, dan zijn wij best bereid nog eens een workshop te houden over 'hoe het ook al weer moest'. Maar goed dat we de boekjes "*Leidraad invulling persoonskaart*" en "*De nieuwe voorschriften der bevolkingsboekhouding*" uit nostalgische overwegingen hebben bewaard.

Je kunt ze weer sneller nodig hebben dan je denkt... *(wim hoekema)*